Važnost CroRIS platforme za hrvatske znanstvenike

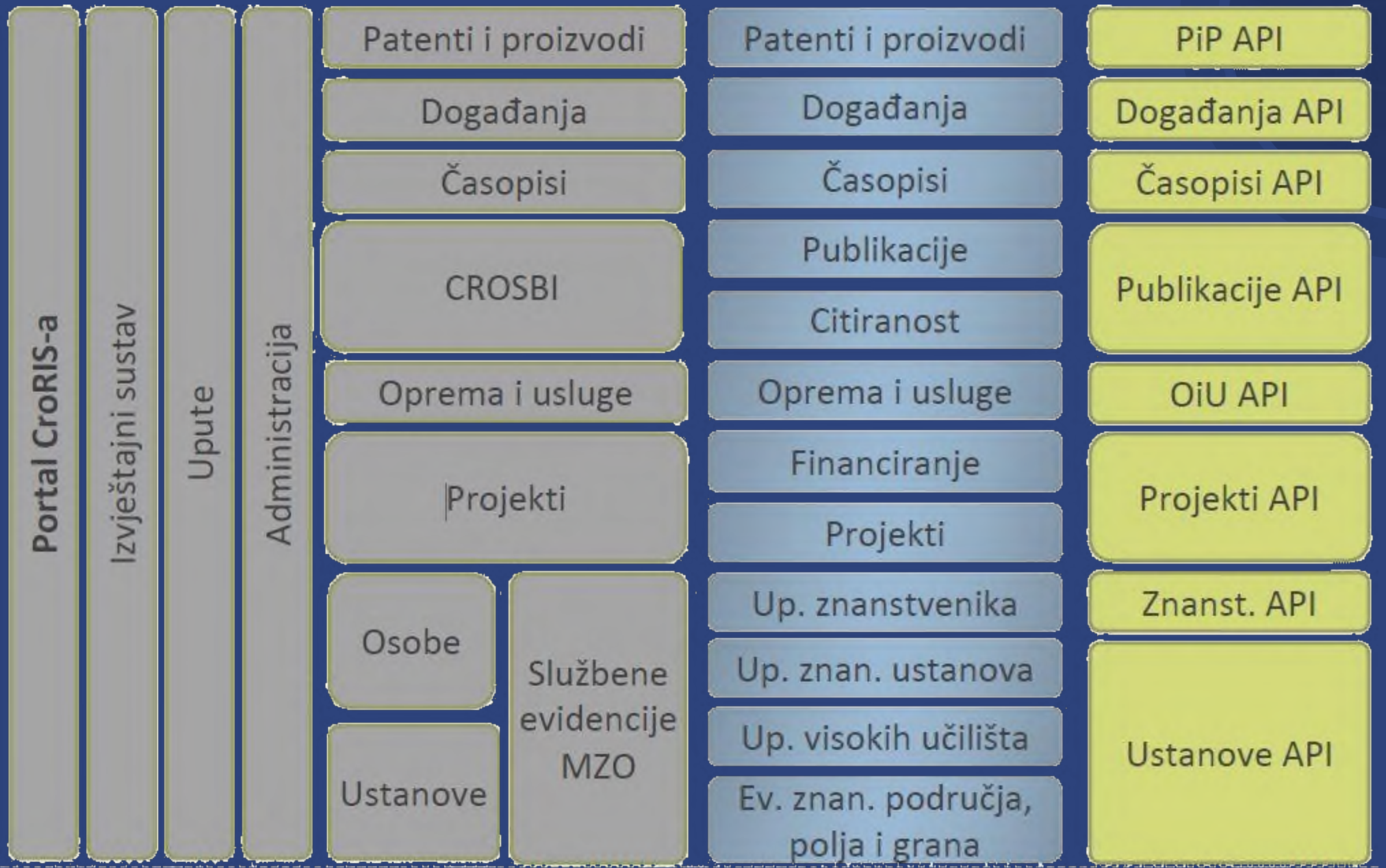
Iva Arači, *univ. mag. informatol.*
Knjižnica Fakulteta agrobiotehničkih znanosti

CROSBI (prije CroRIS-a)

CROSBI – Hrvatska znanstvena bibliografija (https://https://www.bib.irb.hr:8443/)

- Nastala 1997 kao projekt Knjižnice IRB-a (danas Centar za znanstvene informacije)
- Temeljila se na autorovom samoarhiviranju podataka o vlastitim publikacijama
- Alat za **transparentno izvještavanje** o znanstvenoj publicistici po raznim parametrima – nužan preduvjet za potpunost i vjerodostojnost podataka
- Stavljanje publikacija u **širi kontekst** – povezivanje s profilima osoba, projektima, ustanovama
- **Povećavanje vidljivosti autora i samih ustanova!**
- Migracija podataka i zapisa u **CroRIS** – Informacijski sustav znanosti RH koji postaje platforma na kojoj se temelji i reakreditacija fakulteta te znanstvenih ustanova

Programski moduli CroRIS-a

CroRIS portal

- https://www.croris.hr/
- prijava u sustav pomoću AAI elektroničkog identiteta (*za djelatnike ustanova u sustavu znanosti i visokog obrazovanja RH, studente doktorskih studija te znanstvenike registrirane u Upisniku znanstvenika preko servisa Home for homeless*)
- prije prve prijave potrebno se registrirati
- mogućnost uređivanja osobnog profila znanstvenika
- samo prijavljeni korisnici mogu koristiti sve funkcionalnosti sustava
- većina podataka je javno dostupna; određeni podaci i funkcionalnosti dostupni su samo korisnicima s određenom ulogom (CroRIS administratorima i urednicima modula)
- Adresa za korisničku podršku: croris@irb.hr
- Adresa za tehničku podršku: croris@srce.hr

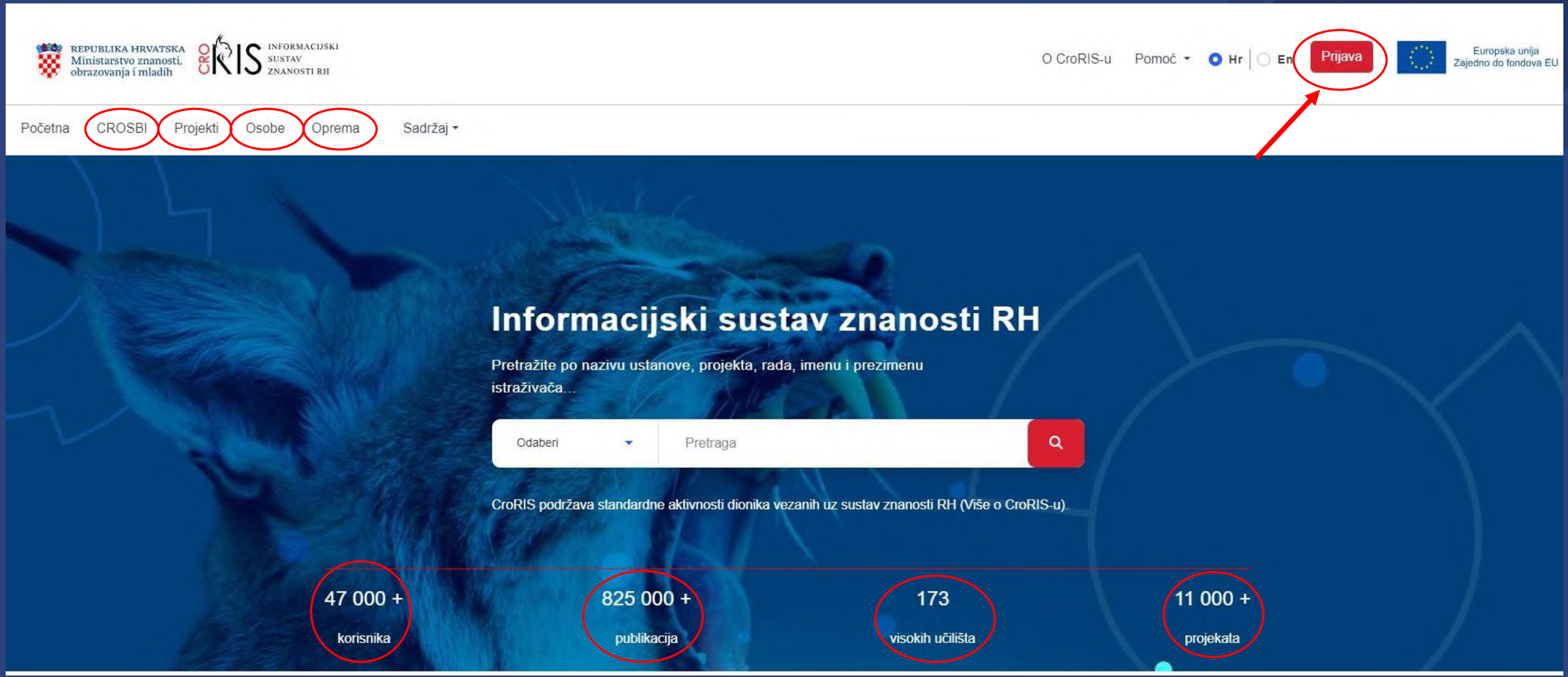
Uloga znanstvenika u CroRIS-u

- nakon registracije u sustav, osobe dobivaju ulogu "znanstvenik" (ako su upisane u Upisnik znanstvenika), odnosno "osnovnu ulogu" (ako nisu upisane u Upisnik znanstvenika)
- održavanje dijela podataka o svojem osobnom profilu – posebice je važno evidentiranje aktivnog zaposlenja na matičnoj ustanovi (u suprotnom administrator/urednik modula nije u mogućnosti verificirati podatke!)
- upisivanje svojih aktivnosti u CroRIS
  - publikacije (u ulozi autora, urednika, prevoditelja, mentora)
  - sudjelovanja na projektima
  - sudjelovanja na skupovima
  - patenti
  - oprema i usluge u čijoj su nadležnosti
- CroRIS profil objedinjuje sve informacije

– transparentnost aktivnosti!

CroRIS sučelje

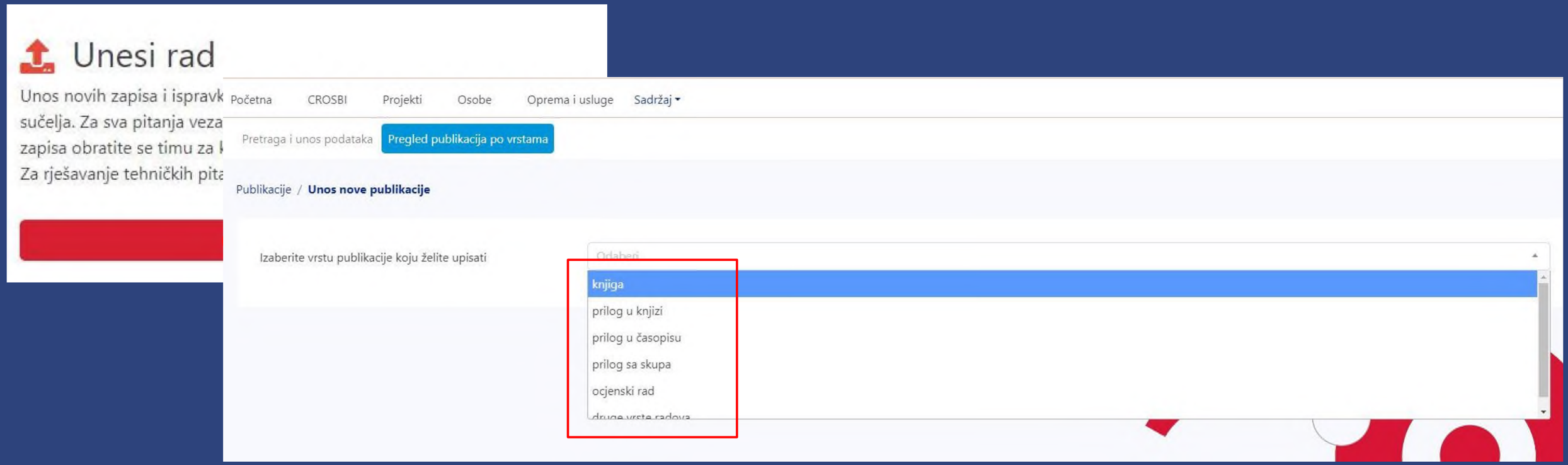

CROSBI - Hrvatska znanstvena bibliografija

- https://www.croris.hr/crosbi/
- Autori **sami** upisuju svoje radove, a urednici (imenovani od strane ustanove) verificiraju točnost podataka
- Radovi koji se mogu upisati:
  - knjige
  - prilozi u knjizi (znanstveni, stručni, pregledni radovi u omeđenim publikacijama (knjigama), poglavlja, predgovori, kazala, bibliografije itd.)
  - prilozi u časopisu (znanstveni, pregledni, stručni i popularni radovi u časopisima, predgovori, prikazi, osvrti itd.)
  - prilozi sa skupa (znanstveni, stručni, pregledni radovi sa skupova, sažeci, neobjavljeni prilozi itd.)
  - ocjenski radovi (završni, diplomski, magistarski, doktorski itd.)
  - druge vrste radova (popularni radovi, natuknice u enciklopediji, izvještaji, katalozi, skripte, rukopisi, izložbe, online tečajevi, video snimke predavanja itd.)
- **Uloge znanstvenika** koje mogu biti evidentirane: autori, urednici, prevoditelji
- Napomene:
  - Potrebno **razlikovati** radove prezentirane na skupu koji su objavljeni u zborniku radova sa skupa - knjizi/časopisu
  - Više vrsta podataka su zasebni entiteti, normative i/ili kontrolirani rječnici unutar CroRIS-a (npr. podaci o izdavačima, konferencijama, skupovima, ali i već unešenim časopisima, knjigama itd.)
  - Moguće unositi podatke na više jezika
  - Pohranjivanje cjelovitih tekstova u CROSBI nije moguće
- Planirano povezivanje (interoperabilnost) s Dabrom, Hrčkom, omogućavanje preuzimanja zapisa iz drugih izvora podataka (WoS ID itd.)
- Omogućeno preuzimanje podataka o radu putem DOI broja ili unos putem URN-NBN-a

Unos radova

- CROSBI je isključivo **bibliografska baza** podataka pa u nju nije moguće unositi cjelovite tekstove već se unose opisni podaci o radovima
- Nakon prijave u sustav putem AAI identiteta rad se unosi putem opcije „Unos novog rada”
- Radovi su vidljivi na sučelju odmah nakon unosa (prije je bilo potrebno neko vrijeme), a izmjene u unešenim podacima mogu raditi administratori CroRIS-a, urednici modula te sami autori do trenutka kada se rad „zaključa” (autentificira točnost) od strane urednika

Unos radova - napomene

- **Verifikacija podataka** – proces provjere točnosti unesenih podataka od strane CroRIS administratora/urednika CROSBI modula
    - Verificirani zapisi – zapisi čija je točnost provjerena i „zaključani" su pa ih više nije moguće izmijeniti bez dozvole administratora
- Kod unosa „Priloga u časopisu" važno je imati na umu koju vrstu rada unosimo i razlikovati vrste radova (izvorni znanstveni rad, pregledni rad, stručni rad, popularni rad, prethodno priopćenje, *dana paper*, uvodnik, pismo i sl.)
- Unositi se mogu i indeksirani radovi (radovi vidljivi u bazama podataka) i neindeksirani radovi – CroRIS automatski pripisuje status indeksiranosti (ukoliko je rad negdje indeksiran)
- Unos podataka o časopisima, knjigama i zbornicima skupova u kojima su radovi objavljeni podrazumijeva **normativ** (kontrolirani rječnik) koji, ukoliko nije dostupan, moramo samostalno unijeti pritom pazeći da podaci budu **što precizniji** kako bi i drugi korisnici mogli koristiti isti zapis o časopisu/knjizi/zborniku
- Važno je točno unijeti ime autora/urednika/prevoditelja u sljedećem obliku: PREZIME,(razmak) IME; PREZIME, (razmak) IME…

Primjer: Gantner, Vesna; Gantner, Ranko; Bobić, Tina; Gavran, Mirna

- Važno je autorovo/urednikovo/prevoditeljevo ime **POVEZATI** s CROSBI profilom autora
- Važno je pripisati radu znanstveno područje, polje ili granu kako bi se rad unutar CROSBI baze lakše metapodatkovno klasificirao i bio korisnicima lakše pretraživ
- Važno je unositi i podatak o recenziji
- Preporuka je unositi i trošak objave rada u časopisu kako bi troškovi ustanove bili što **transparentniji**.
- Unijeti podatak o „povezanoj ustanovi" (ustanovi u kojoj je autor/urednik/prevoditelj zaposlen) **IZUZETNO JE VAŽNO** budući da će u suprotnom rad biti pretraživ, ali izgubljen u bazi te ga neće biti moguće izmjenjivati

Unos projekata

- U ovom modulu CroRIS-a dostupni su podaci o projektima migrirani iz Baze podataka projektnih aktivnosti u znanosti i visokom obrazovanju RH - POIROT te podaci o projektima koji su uneseni izravno u CroRIS.
- Unos i pregled svih podataka za projekte, pozive za natječaj i programe financiranja

- Unos podataka: Naziv projekta, Opis projekta, Ključne riječi (višejezično), Vrsta projekta, Datum početka i završetka projekta, Ukupan iznos financiranja projekta, Ustanove na projektu, Osobe na projektu itd. – podatke o projektima moguće je povezati s radovima nastalim tijekom projekta
- Znanstvenik (ili registrirani korisnik CroRIS-a) koji kreira zapis o projektu automatski se dodaje kao osoba na projektu
- Za slučaj da netko od ovlaštenih osoba ili sam korisnik makne samoga sebe s projekta, više neće moći izmjenjivati podatke o projektu.

Unos opreme i usluga

- U ovom modulu CroRIS-a dostupni su podaci o opremi migrirani iz Baze podataka instrumenata za znanstvena istraživanja - *ŠESTAR* te podaci o opremi i uslugama koje su unesene izravno u CroRIS.
- Prilikom unosa zapisa o opremi, **korisnik koji je unio zapis** automatski dobije ulogu urednik zapisa. Korisnik s ulogom **urednika zapisa** uvijek ima mogućnost unosa izmjena na zapisu te može dodijeliti istu ulogu drugim osobama na zapisu, čime im omogućuje pravo na uređivanje tog zapisa. Korisnici s drugim ulogama na zapisu o opremi ne mogu unositi nikakve promjene u zapis.

- Unos podataka o opremi: Naziv, Opis, Model, Proizvođač, Ustanova kojoj oprema pripada, Kategorija, Datum nabave, Nabavna cijena, Procijenjena vrijednost, Odgovorna osoba, Povezani projekti, Financijeri itd.
- Unos podataka o uslugama: Naziv, Opis, Ustanova, Cjenik i sl.

Svi podaci između pojedinih modula – CROSBI, Projekti, Osobe, Oprema i usluge mogu se međusobno povezivati i stvarati jedinstvene cjeline sa svim podacima objedinjenim i dostupnim svim korisnicima CroRIS baze – znanstvenicima, znanstvenim ustanovama, ministarstvima, financijerima, investitorima i svim ostalim zainteresiranim pojedincima i grupama – TRANSPARENTNOST podataka koja doprinosi znanstvenom i poslovnom odlučivanju!

Važno je imati na umu sljedeće

- Cilj CroRIS-a je **povećati pretraživost informacija** i stoga unos radova/projekata/opreme zahtjeva puno metapodataka **čiji** se unos regulira putem normativnih zapisa
- Potrebno je **oprezno** i **fokusirano** unositi podatke o radovima, **č**asopisima, knjigama i zbornicima kako se normativni zapisi ne bi duplicirali i kako ne bi došlo do nemogu**ć**nosti pretraživanja radova
- Izuzetno je bitno **svakome radu dodijeliti povezanu ustanovu** budu**ć**i da **ć**e zapis nestati u bespu**ć**ima CROSBI-ja te Urednik, kao ni Autor (budu**ć**i da je rad vezan za autora, a autor za ustanovu ne**ć**e ga CroRIS prepoznati) ne**ć**e imati mogu**ć**nost zapis mijenjati niti verificirati
- Vrlo je važno slijediti **formu** i **uputstva** za unošenje imena autora, institucija, ključnih riječi itd. (obično su sama uputstva kao i dodatna pojašnjenja navedena iznad ili ispod opcije) budući da informacije **neće biti pretražive** ako nisu korektno unesene
- Ukoliko je neki rad/projekt objavljen u suradnji s institucijom u kojoj niste zaposleni, vrlo je važno u zapisu dodati i suradnike te njihove ustanove
- CroRIS administratori i urednici nisu ovlašteni samostalno unositi radove znanstvenika u CROSBI bazu niti su odgovorni za eventualne pogreške pri inicijalnom unosu. Također, važno je da imate na umu da je uredniku CROSBI-ja vidljivo što se propustilo unijeti u CROSBI samo ono što je indeksirano i vidljivo u bazama podataka, svi ostali radovi nisu i kao takvi ostati će nevidljivi (i necitirani) većini znanstvene i neznanstvene zajednice.

CroRIS – temeljna baza hrvatskih znanstvenika

- **CroRIS** (Croatian Research Information System) i **CROSBI** (Hrvatska znanstvena bibliografija) su ključni alati za hrvatske znanstvenike jer služe kao **centralizirani sustavi za praćenje i upravljanje znanstvenim radom i istraživačkim projektima u Hrvatskoj**.
- CRORIS je posebno važan zbog nekoliko razloga:
- Evidencija znanstvenih aktivnosti: CroRIS omogućuje znanstvenicima da evidentiraju svoje istraživačke projekte, publikacije, patente, sudjelovanja na konferencijama, i druge oblike znanstvenih aktivnosti. To je važan način za praćenje i vrednovanje rada **svakog pojedinog znanstvenika**.
- Transparentnost i vidljivost: Podaci u CroRIS-u su javno dostupni, što povećava vidljivost znanstvenika i njihovih istraživanja. Tako znanstvenici iz Hrvatske lakše dolaze do suradnika i mogu bolje promovirati svoj rad na međunarodnoj razini.
- Otvorena znanost: omogućava i promovira otvorenu znanost kroz vidljivost, transparentnost i javnu dostupnost informacija o istraživačkim projektima i ostvarenim rezultatima
- Interoperabilnost – osigurava otvorenost i interoperabilnost s drugim nacionalnim i međunarodnim sustavima (poput OpenAIRE-a, ORCID-a i sl.) putem zasebnih programskih sučelja

- Odlučivanje: CroRIS postaje temelj za donošenje odluka vezanih uz znanost i istraživanja u RH na svim razinama
- Integriranost – CroRIS nastoji integrirati sve postojeće informacije i uklopiti ih u jedinstvenu i održivu informacijsku cjelinu pod krovom jedne platforme i sučelja
- Financiranje i evaluacija: Ministarstvo znanosti i obrazovanja koristi CroRIS za evaluaciju znanstvenika i njihovih projekata, što je ključno prilikom dodjele sredstava za istraživanja. CroRIS omogućuje učinkovito praćenje kako se dodijeljeni fondovi koriste i koliko su projekti uspješni.
- Jednostavnost administracije: Sustav olakšava administrativne procese vezane uz znanstvene projekte, uključujući prijavu, praćenje i izvještavanje o projektima. To smanjuje birokratski teret za istraživače, omogućujući im da se više fokusiraju na sam istraživački rad.
- Suradnja između institucija: CroRIS omogućuje bolju suradnju između različitih znanstvenih institucija u Hrvatskoj. Znanstvenici mogu vidjeti koje projekte provode druge institucije i tko je na njima angažiran, što može dovesti do novih suradnji i zajedničkih projekata.
- Usklađenost s Europskim standardima znanstvenog napredovanja
- Akreditacija i reakreditacija visokoškolskih i znanstvenih ustanova počiva na CroRIS analitičkim pokazateljima

Zbog ovih faktora, CRORIS predstavlja važan alat za sve hrvatske znanstvenike koji žele unaprijediti svoju karijeru, povećati vidljivost svog rada i osigurati financijsku potporu za svoje projekte.

Za svaki upit u vezi CroRIS platforme ili unosa podataka u CROSBI bazu slobodno se obratite putem maila na: iskoflek@fazos.hr ili dolaskom u Knjižnicu FAZOS

